

Nr 93.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1928 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss del av Västgöta och Skaraborgs regementens förutvarande mötesplats Axvalls hed.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 9 mars 1928 dagtecknad proposition (nr 176), vilken till förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att det i berörda statsrådsprotokoll angivna markområde om 1.5 hektar av Axvalls hed med därå uppförda en byggnad jämte två mindre uthus må försäljas till Axvallsortens kommunalförbund, marken för ett efter 1,200 kronor för hektar beräknat pris och byggnaderna för ett belopp av 5,200 kronor samt på villkor i övrigt, att förbundet ikläder sig alla för avstyckning och lagfart erforderliga kostnader och att kronan fritages från ansvarighet för området möjligen besvärande servitut;

dels ock att av den inflytande köpeskillingen ett belopp av högst 3,000 kronor må efter av arméförvaltningens fortifikationsdepartement härutinnan verkställd utredning disponeras för inredande av rum för förläggning av officerare i någon annan till Skaraborgs regemente hörande byggnad å Axvalls hed samt återstoden tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har i ärendet inledningsvis anfört följande.

»I skrivelse den 30 december 1927 har direktionen för Axvallsortens kommunalförbund, till vilket Istrums, Öglunda, Eggby, Varnhems, Norra Lundby, Stenums, Norra Vings och Skärvs socknar sammanslutit sig för att jämlikt fattigvårdslagens bestämmelser upprätta ett gemensamt ålderdomshem, hemställt om överlåtande till förbundet av ett å en skrivelsen bilagd karta med röda begränsningslinjer angivet område, innehållande 1.88 hektar, av Axvalls hed med därå uppförda Skaraborgs regementes förutvarande sjukstuga jämte två mindre uthus för det billigaste pris, som med hänsyn till såväl byggnadernas nuvarande beskaffenhet som förbundets ändamål kunde varda bestämt.

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 45 häft. (Nr 93—94.)

Från berörda område har å kartan undantagits mark å ömse sidor om en invid landsvägen från Skara till Skövde upprest minnessten. Sjukstugan innehåller i bottenvåningen 5 rum och kök samt i en delvis oinredd vindsvåning 2 rum. Till stöd för framställningen har direktionen anfört följande.

Sjukstugan vore avsedd att efter ombyggnad inredas till ålderdomshem med särskild avdelning om cirka 10 platser för kroniskt sjuka. Förbundets ändamål vore högeligen behjärtansvärt och ägnat att vinna statsmakternas gillande. De till förbundet anslutna kommunerna vore små och ekonomiskt föga bärkraftiga, varför ett förvärv för rimligt pris av den ifrågasatt fastigheten skulle underlätta för att icke säga möjliggöra förbundets förverkligande, under det att ett statsmakternas avslag å denna framställning med all sannolikhet skulle komma att medföra ett undanskjutande av frågan om anstaltsvårdens ordnande för kommunerna på obestämd tid. Med avseende å den svårighet, som inom Skaraborgs län med dess mängd av små kommuner yppat sig att lösa fattigvårdsanstaltsfrågan, skulle det förvisso vara olyckligt, om nu förevarande försök för de ifrågasatt kommunernas del komme att stranda. Det till förvärvande ifrågasatta området vore synnerligen lämpligt beläget i förhållande till de intresserade kommunerna. Den plan, som genom förvärvet skulle främjas, hade ock på det livligaste understötts av vederbörande fattigvårdskonsulent. Från militär synpunkt borde enligt direktionens mening större hinder mot försäljning av området icke möta, då Axvalls lägerplats såsom sådan eller i varje fall nu ifrågasatt del av lägerplatsen ur denna synpunkt saknade praktisk betydelse. I händelse Kungl. Maj:t skulle finna tomtområdet icke kunna i föreslagen omfattning upplåtas, vore direktionen givetvis beredd att underkasta sig den inskränkning därav, som kunde finnas erforderlig.

Ur sjätte punkten av den utav länsstyrelsen i Skaraborgs län fastställda förbundsordning för förbundet må i detta sammanhang anföras följande: 'Förbundet inköper Skaraborgs regementes sjukstuga å Axvall med tomtområde, vilken därefter förändras och tillbygges enligt av Kungl. Maj:ts befallningshavande fastställd plan, så att den lämnar utrymme för cirka tjugufem understödstagare och bostäder för nödig personal. Av platserna skola cirka tio iordningställas för kroniskt sjuka. Dessutom bör finnas ett isoleringsrum för sinnessjuka. Kostnaden för anläggningen, inräknat fastighetens övertagande, förändring, tillbyggnad och inköp av nödiga inventarier, må icke utan socknarnas medgivande överstiga 40,000 kronor, statsbidraget ej inräknat.' »

Sedan departementschefen härefter redogjort för myndigheternas yttranden i ärendet m. m., har departementschefen för egen del anfört följande.

»Vid besök, som jag avlagt å platsen, hava direktionens för kommunalförbundet ledamöter bestämt förklarat sig vidhålla, att förbundet för ifrågasatt ändamål icke reflekterade på något annat markområde än det i direktionens förenämnda skrivelser angivna. Vid sådant förhållande förfaller givetvis förslaget att avhända kronan någon annan del av Axvalls hed.

Såsom förut nämnts, äro de flesta av de åtta små kommuner, som bildat Axvallsortens kommunalförbund, synnerligen skattetyngda. Så uppgår kommunalskatten i fyra av dem till över 10 kronor per 100 kronors inkomst

och utgör omkring 9 kronor i tre av dem. Då det vitsordats, att ett avslag på kommunalförbundets framställning sannolikt komme att medföra ett uppskov på obestämd tid med ordnandet av denna för dessa små kommuner ur ekonomisk synpunkt icke oväsentliga fråga och då vederbörande fattigvårdsmyndigheter förklarar, att den ifrågasatta tomten med därå uppförda byggnader väl lämpade sig för anordnande av ett för kommunerna gemensamt ålderdomshem, synes mig endast tungt vägande skäl för att bibehålla dessa byggnader för militärt ändamål böra få verka hindrande för fullföljandet av kommunalförbundets plan. I sådant avseende har i ärendet upplysts, att den förutvarande sjukstugan, efter att hava stått obegagnad i flera år efter Skaraborgs regementes avflyttning till Skövde, numera efter en år 1923 verkställd iståndsättning under ett par kortare tidsperioder av året, vilka sammanlagt uppginge till omkring två veckor, funnit användning som förläggningstrymme för officerare ur nämnda regemente.

Då emellertid denna förläggningsfråga synes mig lämpligen kunna lösas på det sätt, som alternativt ifrågasatts av vederbörande militära myndigheter, nämligen så att av de medel, som inflyta vid försäljning till kommunalförbundet av ifrågavarande markområde jämte därå uppförda byggnader, erforderligt belopp, beräknat till 3,000 kronor, användes för verkställande av inredning av några rum för officerare uti någon annan byggnad, exempelvis någon av Skaraborgs regementes baracker å denna lägerplats, anser jag mig icke kunna ställa mig avvisande till kommunalförbundets framställning.

För att bereda ett tillräckligt utrymme å ömse sidor om förenämnda minnessten, anser jag lämpligt, att det till försäljning ifrågasatta markområdets södra gränslinje drages i rak linje och flyttas mera norrut, så att området kommer att utgöra 1.5 hektar. Kommunalförbundet bör härvid tillförsäkras rätt att begagna den utmed områdets västra sida anlagda, kronan tillhöriga vägen.

Jag förutsätter, att, innan definitivt köpeavtal träffas med kommunalförbundet, lantmåteriförrättning i vederbörlig ordning äger rum beträffande det till försäljning avsedda området.

I fråga om köpeskillingen för ifrågavarande markområde anser jag samma pris böra förekomma, som beräknats vid försäljning år 1927 till Skaraborgs läns landsting av viss del av Axvalls hed, eller 1,200 kronor för hektar. Å området befintliga byggnader torde böra åsättas ett försäljningspris av tillhoppa 5,200 kronor, vadan hela köpesumman skulle uppgå till 7,000 kronor.

Den del av köpeskillingen, som ej tages i anspråk för ovannämnda inredningsarbeten, torde böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

a) att ett i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 9 mars 1928 angivet markområde om 1.5 hektar av Axvalls hed med därå uppförda en byggnad jämte två mindre uthus må

försäljas till Axvallsortens kommunalförbund, marken för ett efter 1,200 kronor för hektar beräknat pris och byggnaderna för ett belopp av 5,200 kronor samt på villkor i övrigt, att förbundet ikläder sig alla för avstyckning och lagfart erforderliga kostnader och att kronan fritages från ansvarighet för området möjligen besvärande servitut;

b) att av den inflytande köpeskillingen ett belopp av högst 3,000 kronor må efter av arméförvaltningens fortifikationsdepartement härutinnan verkställd utredning disponeras för inredande av rum för förläggning av officerare i någon annan till Skaraborgs regemente hörande byggnad å Axvalls hed samt återstoden tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Stockholm den 24 april 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.
